

Examenul de bacalaureat național 2019

Proba E. d)

Filosofie

Varianta 2

Profilul umanist din filiera teoretică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar.

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.**

I. TÊTEL

(30 puncte)

Îrjâk a vizgalapra a helyes válasz betűjét az alábbi esetekre vonatkozóan. Egyetlen válasz lehet helyes.

1. Jean-Paul Sartre felfogásában, az *egzisztencia megelőzi az esszenciát*, ami kifejezése annak, hogy:
 - a. Isten létezése és a morális értékek megelőzik az ember lényegét
 - b. az ember lényege abban áll, hogy ő választotta a létezést
 - c. az ember megjelenik a világban, majd a választásai által határozza meg magát
 - d. Isten létezése egyetlen feltétele az emberi lényeg autenticitásának
2. A boldogság J. St. Mill utilitarista felfogásában:
 - a. a kötelességből végzett tevékenységek
 - b. az élvezet vagy a fájdalom hiánya
 - c. hit és moralitás
 - d. gazdagság, tisztelet és erény
3. Az alkalmazott etika egyik problémája:
 - a. az eutanázia törvényesítése
 - b. átkelés az úton, egy nem megengedett helyen
 - c. az adók és illetékek kifizetésének a megtagadása
 - d. túlzott alkoholfogyasztás
4. A negatív szabadság vonatkozik:
 - a. a belső kényszerek hiányára
 - b. a természeti kényszerek hiányára
 - c. minden kényszer hiányára
 - d. önkényes kényszerek hiányára
5. A szociál-politikai felelősség implicálja:
 - a. az állampolgárnak azt a képességét, hogy elviselje a büntetést, ha tetten érik
 - b. a kötelességet, hogy tisztelje a törvényeket és viselje a következményeit, ha megszegi azokat
 - c. kötelességet, hogy tiszteljen néhány törvényt és viselje azok következményeit
 - d. az állampolgárnak azt a képességét, hogy fellázadjon, ha tetten érik
6. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, amit 1948 fogadtak el, megkülönbözteti az alábbi jogokat:
 - a. egyetemes és részleges
 - b. lényeges és mesterséges
 - c. negatív és pozitív
 - d. betartott és megsértett
7. A Kant-i megismerésben az ismeretek amelyek a tapasztalaton alapszanak azok:
 - a. *priori ismeretek*
 - b. *személyes vélemények*
 - c. *a posteriori ismeretek*
 - d. *tudományos feltevések*

8. Az igazság koherencia elmélete szerint, egy kijelentés akkor igaz, ha ez:
- ellentmond más kijelentéseknek, amit előzőleg igazként fogadtak el
 - összhangban van más véleményekkel, amit igaznak tekintenek
 - megfelel a tényeknek, eseményeknek amelyeket könnyen megfigyelhetünk és értékelhetünk
 - hasznos vagyis, biztosítja valamely tevékenység sikerét
9. A deontológiai etika keretén belül Immanuel Kant:
- különbséget tesz a kategorikus imperativusz és a hipotetikus imperativusz között
 - kijelenti, hogy a testi élvezetek magasabbrendűek a szellemiekénél
 - megfogalmazza a legfőbb boldogság elvét
 - meghatározza az eudaimoniát mint bölcsességet
10. A negatív jogra egy példa:
- az oktatáshoz való jog
 - az ingyenes orvosi szolgáltatáshoz való jog
 - a szabadság való jog
 - a fizetett szabadsághoz való jog

II. TÉTEL

(30 pont)

A. A baloldali oszlopban modern politikai elméletekre vonatkozó sajátos fogalmak és elméletek vannak felsorolva, a jobboldali oszlopban pedig megszámozott, ezekre vonatkozó igaz állítások. Írják a vizsgalapra a baloldali oszlop betűinek és a jobboldali oszlop számainak helyes párosítását.

- | | |
|-----------------|---|
| a. Etatizmus | 1. Azon értékek, törvények és intézmények együttese amelyek arra hivatottak, hogy megvédjenek a diktatúrával szemben. |
| b. Demokrácia | 2. Elmélet mely szerint az állam fő feladata, hogy biztosítsa az egyéni szabadságot. |
| c. Törvényesség | 3. Elmélet mely szerint a társadalom amelyik tele van egoista és rossz emberekkel alá kell rendelődjön az ésszerű államnak. |
| d. Liberalizmus | 4. A Kormánynak azon képessége, hogy elfogadtassa magát a vezettekkel. |
| | 5. Elmélet amely fenntartja, hogy egy hatalmon levő egyénnek, megvan a képessége, hogy megteremtse az ideális rendet. |

16 pont

B. Érveljenek, körülbelül tíz sorban, mellette vagy ellene, kizárólag az igazság korespondencia elméletét használva, hogy megállapítsák egy kijelentésnek az igazságértékét!

8 pont

C. Szerkesszenek egy példát, amellyel rávilágítanak a tévedés szerepére/fontosságára a megismerési folyamatban!

6 pont

III. TÉTEL

(30 pont)

A. Olvassák el figyelmesen az alábbi szöveget:

A természet ellenben, véleményem szerint, azt mutatja jogosnak, hogy a derekasabbnak többje legyen, mint a hitványabbnak, a hatalmasabbnak többje, mint a gyengébbnek. Ez azt mutatja, hogy így van mindenütt: a más élőlényeknél is mint az embernél, minden államban és azok családjában. Így van a jog alapja: a felsőbbrendű kormányozza az alacsonyabbat, hogy ő kapjon többet (...) az erény és a boldogság - olyan eszköz mely segítségével az ember növelni tudja az élvezetét, féltelenségét és minden szabadságot. Minden más megszépített család, emberi egyezmény, a természettel szemben, üres beszéd, por és szél. (Platon, Gorgias)

Válaszoljanak az alábbi követelményekre:

- Az adott szöveg alapján nevezzék meg az igazságosság két jellemzőjét! **4 pont**
- Tegyük nyilvánvalóvá, körülbelül féloldalas terjedelemben, az igazságosság és a konvenció fogalmai közötti összefüggést, filozófiai értelemben használván a fenti fogalmakat! **10 pont**
- Fogalmazzák meg személyes véleményüket a szövegben szereplő filozófiai felfogás időszerűségére vonatkozóan! **6 pont**

B. Tudván, hogy az ember kultúra teremtő lény:

- Érveljenek hozzávetőleg öt sorban a fenti filozófiai kijelentés/tézis mellett **6 pont**
- Szemléltessék egy konkrét példa segítségével, ahogyan a kultúra befolyásolhatja az egyén életét! **4 pont**